

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 68/2019-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného zákonnou zástupkyňou [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 259/2016 z 21. novembra 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného zákonnou zástupkyňou [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu

v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 259/2016 z 21. novembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 13 P 234/2013 z 30. marca 2016 (ďalej len „rozsudok z 30. marca 2016“) upravil výkon rodičovských práv a povinností k sťažovateľovi ako maloletému dieťaťu tak, že bol zverený do osobnej starostlivosti matky, pričom okresný súd zároveň vyslovil, že každý z rodičov sťažovateľa má právo ho zastupovať a spravovať jeho majetok. Citovaným rozhodnutím okresný súd otcovi sťažovateľa uložil povinnosť platiť na výživu sťažovateľa sumu 130 € mesačne od 5. augusta 2013 vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, ako aj zaplatiť zročné výživné za dobu od 5. augusta 2013 do 9. marca 2016 v sume 270 € k rukám matky do 15. apríla 2016. Zároveň okresný súd v označenom rozsudku z 30. marca 2016 vyslovil, že zvyšné zročné výživné otcovi nevzniklo a návrh matky na určenie výživného vo zvyšku zamietol. Okresný súd rozsudkom z 30. marca 2016 zároveň upravil aj právo otca stretávať sa so sťažovateľom a otcovi, ako aj matke uložil povinnosť zaplatiť trovy znaleckého dokazovania.

Proti rozsudku okresného súdu z 30. marca 2016 v častiach výroku o výživnom a výroku o uložení povinnosti zaplatiť trovy znaleckého dokazovania podala matka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že

- rozsudok okresného súdu z 30. marca 2016 v odvolaní napadnutej časti o výživnom zmenil tak, že otec je povinný platiť na sťažovateľa výživné od 5. augusta 2013 do 31. augusta 2014 v sume 130 € a od 1. septembra 2014 v sume 160 € mesačne vždy do 15. dňa v každom mesiaci vopred k rukám matky sťažovateľa,

- zároveň označený rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti zročného výživného zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému súdu na nové konanie,

- vo zvyšnej odvolaní napadnutej časti rozsudok okresného súdu z 30. marca 2016 potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že k porušeniu ním označených práv zaručených ústavou a dohovorom došlo

- nevykonaním navrhnutých dôkazov,
- porušením ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“),
- nesprávnym právnym posúdením veci krajským súdom, a
- tým, že napadnutý rozsudok krajského súdu je arbitrárny a svojvoľný.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu matka podala dovolanie v časti výroku o určení výživného, ktorým krajský súd rozsudok okresného súdu z 30. marca 2016 zmenil tak, že otec je povinný platiť na sťažovateľa výživné od 5. augusta 2013 do 31. augusta 2014 v sume 130 € a od 1. septembra 2014 v sume 160 € mesačne vždy do 15. dňa v každom mesiaci vopred k rukám matky sťažovateľa; v časti, v ktorej krajský súd vyslovil záver, že neboli preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie nároku na výživné pre sťažovateľa tri roky spätne pred podaním návrhu na súd, a v časti, ktorou bola potvrdená matke uložená povinnosť zaplatiť trovy znaleckého dokazovania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 1 Cdo 129/2018 z 26. septembra 2018 (ďalej len „uznesenie z 26. septembra 2018“) dovolanie matky odmietol ako procesne neprípustné v súlade s § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku.

Poukazujúc na právny názor vyslovený v judikatúre ústavného súdu, podľa ktorého v prípade súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavnému súdu a dovolania najvyššiemu súdu je takáto sťažnosť prípustná až po rozhodnutí o dovolaní, sťažovateľ vyslovuje v sťažnosti názor, že ju podáva včas.

K námietke nevykonania navrhnutých dôkazov sťažovateľ uvádza, že z dokazovania vykonaného pred okresným súdom vyplynulo, že „*majetkové pomery a schopnosti otca sú oveľa vyššie ako sám deklaroval, o čom matka sťažovateľa predložila nespočetné množstvo dôkazov, s ktorými sa súd však vôbec nevysporiadal a nevykonával ich, a tak malo konanie*

Krajského súdu v Bratislave v spojení s konaním Okresného súdu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, čím bolo tiež porušené právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zaručené Ústavou SR, pričom bolo zrejmé, že navrhovaná výška výživného matkou je dostatočne odôvodnená vzhľadom na potreby maloletého sťažovateľa a majetkové pomery oboch rodičov“.

Podľa sťažovateľa krajský súd porušil zákon o rodine tým, že pri rozhodovaní o výživnom neprihliadol na ustanovenie citovaného zákona, podľa ktorého vyživovaciu povinnosť plnia rodičia podľa svojich schopností a možností a majetkových pomerov pri súčasnom zohľadnení skutočnosti osobnej starostlivosti o dieťa. K tomuto sťažovateľ uvádza, že „... otec sťažovateľa má väčšie možnosti nájsť si zamestnanie... nestará sa o nezaopatrené maloleté dieťa... otec je podľa vedomostí matky vlastníkom 2 spoločností... Zároveň je vlastníkom lukratívneho pozemku v Záhorskej Bystrici...“.

K arbitrárnosti a svojvôli pri rozhodovaní došlo zo strany krajského súdu podľa sťažovateľa tým, že krajský súd „skutkové zistenia a právne závery vo svojom rozhodnutí riadne neodôvodnil. Krajský súd v Bratislave sa obmedzil vo svojich záveroch na konštatácie výsledkov jeho hodnotenia bez logického vysvetlenia zistených skutočností s použitím súvisiacich právnych ustanovení.“.

V konkrétnostiach sťažovateľ argumentuje, že krajský súd:

- sa nevysporiadal s právnou argumentáciou týkajúcou sa preukázanej skutočnosti a nevykonal dôkazy k tomu, že otec je konateľom v dvoch obchodných spoločnostiach, a nie jednej,
- sa nevysporiadal s právnou argumentáciou a dôkazmi sťažovateľa týkajúcimi sa toho, že mzda, ktorú otec deklaruje, nezodpovedá skutočnosti a je len účelovo podhodnotená,
- sa nevysporiadal a vôbec sa nezaoberal preukázanými skutočnosťami týkajúcimi sa majetkových pomerov otca,
- jasne a zrozumiteľne nezdôvodnil, prečo nevykonal navrhované dôkazy napriek tomu, že tieto by takisto preukázali tvrdené skutočnosti sťažovateľa,

- nevysporiadal sa ani so skutočnosťou, že na okresnom súde prebiehal súdny spor o neplatné rozviazanie pracovného pomeru, kde žalobcom bol otec sťažovateľa, a
- nevysporiadal sa s právnou argumentáciou týkajúcou sa toho, že od podania návrhu na výživné sa stará o maloletého takmer výlučne matka sama.

Sťažovateľ súčasne argumentuje, že zo strany krajského súdu došlo zároveň aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol ústavný súd nálezom tak, že vysloví porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnuté rozhodnutie krajského súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľovi prizná úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd považoval najprv pri predbežnom prerokovaní sťažnosti za nevyhnutné zaujať postoj k otázkam právneho zastúpenia maloletého sťažovateľa v konaní o sťažnosti pred ústavným súdom.

Po preskúmaní sťažnosti a príloh k nej priložených ústavný súd konštatuje, že k sťažnosti nebolo priložené splnomocnenie na zastupovanie maloletého sťažovateľa advokátom. Zo splnomocnenia predloženého ústavnému súdu spoločne so sťažnosťou 19. decembra 2018 totiž vyplýva, že zákonná zástupkyňa maloletého sťažovateľa – [REDACTED] (výlučne) splnomocnila [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom o sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd uvedený procesný nedostatok sťažnosti spočívajúci v absencii právneho zastúpenia maloletého sťažovateľa premietol do záhlavia tohto uznesenia (zastúpenie maloletého sťažovateľa v konaní o sťažnosti jeho zákonnou zástupkyňou). Uvedený procesný nedostatok však ústavnému súdu nebránil, aby v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či vo vzťahu k sťažnosti sťažovateľa neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta, že k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu garantovaného prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým odvolací súd rozhodoval o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k sťažovateľovi ako maloletému dieťaťu. Zo sťažnosti a z dokumentácie k nej pripojenej vyplýva, že matka ako zákonná zástupkyňa sťažovateľa podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením

z 26. septembra 2018 odmietol ako procesne neprípustné v súlade s § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku.

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je (aj) jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 209/09).

V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu, v prípadoch, keď sťažovateľ v konkrétnej veci uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy začína plynúť dňom právoplatnosti rozhodnutia najvyššieho súdu o ňom, resp. dňom doručenia tohto rozhodnutia sťažovateľovi a je v zásade považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu vydanému príslušným (odvolacím) súdom v danej veci, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (k tomu pozri napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010). Nevyhnutým predpokladom aplikácie uvedeného právneho názoru je však skutočnosť, že sťažovateľ sa v petite sťažnosti adresovanej ústavnému súdu (ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde viazaný) domáha vyslovenia porušenia v sťažnosti označených práv nielen rozhodnutím (resp. postupom) odvolacieho súdu, ale aj rozhodnutím najvyššieho súdu o uplatnenom mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní). Pri posudzovaní otázky dodržania lehoty na podanie sťažnosti ústavný súd totiž musí vychádzať z doslovného znenia zákona o ústavnom súde a z toho, že ak sťažovateľ uplatnil mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, spôsobilý (podľa jeho názoru) zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd jeho dovolanie následne odmietol, sťažovateľ môže a musí namietat' vo svojej sťažnosti (v jej petite) aj postup odvolacieho súdu, resp. jeho rozhodnutie. Za splnenia tejto podmienky totiž, aj keby došlo k

situácii, že ústavný súd pochybenie v postupe a rozhodnutí dovolacieho súdu nezistí a porušenie práv sťažovateľa dovolacím súdom v konkrétnom prípade nevysloví, môže napriek tomu súčasne preskúmať aj dovolaniu procesne predchádzajúce rozhodnutie (resp. predchádzajúci postup) odvolacieho súdu (napr. III. ÚS 34/2012, III. ÚS 543/2012, II. ÚS 170/2016, IV. ÚS 277/2018).

V posudzovanej veci sa sťažovateľ zastúpený zákonnou zástupkyňou v petite svojej sťažnosti koncipovanej zjavne advokátom domáha vyslovenia porušenia jeho v sťažnosti označených práv (výlučne) napadnutým rozsudkom krajského súdu, nie však už procesne nasledujúcim rozhodnutím najvyššieho súdu o zákonnou zástupkyňou sťažovateľa podanom dovolaní. Za daných okolností, vychádzajúc z už uvedených právnych východísk, bolo preto potrebné počítať plynutie lehoty dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde od právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, a nie od právoplatnosti, resp. doručenia rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní (m. m. II. ÚS 509/2015, II. ÚS 687/2015).

Podľa zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prerokovania sťažnosti napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2017. Sťažovateľ svoju sťažnosť doručil ústavnému súdu 19. februára 2018, teda zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2019